

Сталий розвиток як домінанта формування нових правил міжнародної економічної взаємодії

*Михайло Федорович Гончар¹, Леся Йосифівна Гнилянська²,
Данило Юрійович Хомин³*

Опубліковано	Секція	УДК
30.11.2025	Економіка	338.43:658.15

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17782097>

Анотація. Стаття присвячена аналізу сталого розвитку як ключової домінанти формування нових правил міжнародної економічної взаємодії в умовах глобальних трансформацій та геополітичної нестабільності. Розкрито концептуальні засади сталого розвитку, його взаємозв'язок із суміжними підходами – зеленою економікою, корпоративною сталістю та сталим людським розвитком. Особливу увагу приділено інституціональному виміру, в межах якого сталий розвиток постає як система міжнародно визнаних норм, цілей і стандартів, що визначають правила поведінки держав, міжнародних організацій і бізнесу. На основі аналізу сучасних тенденцій показано, що глобальні торговельні та фінансові режими дедалі більше інтегрують екологічні, соціальні та кліматичні критерії, формуючи нову парадигму світового економічного порядку. Проаналізовано вплив повномасштабної війни в Україні на досягнення Цілей сталого розвитку, зокрема зростання бідності, руйнування інфраструктури, погіршення екологічної ситуації та порушення глобальних ланцюгів постачання. Okремо окреслено євроінтеграційні чинники та підтримку Європейського Союзу у сфері «зеленого відновлення», які визначають стратегічні рамки для післявоєнної трансформації України. Обґрунтовано, що імплементація принципів сталого розвитку у відбудові та модернізації економіки є необхідною умовою довгострокової стійкості, конкурентоспроможності та інтеграції України до європейського простору. Сталий розвиток визначається як центральна домінанта сучасного міжнародного економічного порядку та фундаментальна основа майбутньої глобальної співпраці.

Ключові слова: сталий розвиток, міжнародна економічна взаємодія, Цілі сталого розвитку, євроінтеграція, інституціоналізм, відбудова України.

Sustainable Development as a Dominant Factor in Shaping New Rules of International Economic Interaction

Abstract. The article examines sustainable development as a key dominant factor in forming new rules of international economic interaction amid global transformations and

¹ доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва, Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-6682-8044>

² кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва, НУ «Львівська політехніка», <https://orcid.org/0000-0003-2924-7165>

³ магістр кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва, НУ «Львівська політехніка» <https://orcid.org/0009-0006-2141-2591>

geopolitical instability. It outlines the conceptual foundations of sustainable development and its interrelation with related approaches such as the green economy, corporate sustainability, and human development. Special attention is given to the institutional dimension, within which sustainable development emerges as a system of internationally recognized norms, goals, and standards that guide the behaviour of states, international organizations, and businesses. Based on the analysis of contemporary trends, the study demonstrates that global trade and financial regimes increasingly integrate environmental, social, and climate criteria, shaping a new paradigm of the world economic order. The article analyzes the impact of Russia's full-scale war against Ukraine on progress toward the Sustainable Development Goals, including rising poverty, infrastructure destruction, environmental degradation, and disruptions of global supply chains. The paper also highlights the role of EU integration factors and the European Union's support for "green recovery," which define the strategic framework for Ukraine's post-war transformation. It is argued that the implementation of sustainable development principles in the country's reconstruction and economic modernization is essential for long-term resilience, competitiveness, and Ukraine's integration into the European space. Sustainable development is presented as a central dominant principle of the modern international economic order and a fundamental basis for future global cooperation.

Keywords: sustainable development, international economic interaction, Sustainable Development Goals, European integration, institutionalism, Ukraine's recovery.

Вступ

У XXI столітті сталий розвиток поступово перетворився з теоретичної концепції на глобальну нормативну систему, що визначає логіку міжнародної економічної взаємодії. На тлі зростання кліматичних ризиків, ускладнення геополітичної ситуації та наслідків пандемії COVID-19 принципи соціальної справедливості, екологічної рівноваги та інклюзивного економічного зростання дедалі частіше формують основу стратегічних рішень держав, міжнародних організацій та бізнесу. Ключові документи глобального врядування – насамперед Порядок денний ООН до 2030 року та Цілі сталого розвитку – задали універсальні орієнтири, інтегрувавши питання довкілля, економічної стійкості та людського добробуту в єдину рамку розвитку.

У таких умовах міжнародна економічна система зазнає суттєвих трансформацій: торговельні та інвестиційні режими адаптуються до вимог декарбонізації, екологічної відповідальності та соціальних стандартів; міжнародні фінансові інститути розширюють свій мандат, включаючи у фокус стійкість і довгострокову резильєнтність; держави укладають нові угоди, що спрямовані на узгодження правил світової економіки з імперативами сталості.

Для України ця проблематика має особливе значення. Повномасштабна війна спричинила глибоку соціально-економічну та екологічну кризу, поставивши країну перед потребою переосмислення моделі розвитку та відбудови. Водночас курс на євроінтеграцію об'єктивно вимагає імплементації сучасних європейських стандартів сталого розвитку – від кліматичної політики до управління відходами, від прав людини до стійкості ланцюгів постачання.

Метою статті є дослідити сталий розвиток як домінанту формування нових правил міжнародної економічної взаємодії, розкрити інституціональний зміст цієї домінанти, окреслити трансформації глобальних економічних режимів під впливом Цілей сталого розвитку, а також проаналізувати специфічний український контекст у світлі війни та євроінтеграції.

Результати

Сталий розвиток перетворився на фундаментальну парадигму, що визначає сучасні правила міжнародної економічної взаємодії. З початку XXI сторіччя концепція сталого розвитку міцно увійшла до порядку денного глобального врядування, ставши базисом провідних рамкових угод співпраці – насамперед Порядку денного ООН до 2030 року та Цілей сталого розвитку (ЦСР) [1]. В умовах посилення глобальних викликів – кліматичних змін, пандемії, геополітичної нестабільності – принципи сталого розвитку слугують дороговказом для узгодження економічних, соціальних і екологічних пріоритетів розвитку країн. Для України ця тематика набуває особливої актуальності: трансформаційні реформи, виклики повномасштабної війни та євроінтеграційні прагнення потребують переосмислення економічної політики крізь призму сталого розвитку. Метою статті є охарактеризувати сталий розвиток як домінуючу формування нових правил міжнародної економічної взаємодії. У даному дослідженні розглянуто сутність ключових понять сталого розвитку, їх співвідношення із суміжними концепціями, а також проаналізовано, як інституціональний підхід до сталого розвитку формує нові правила міжнародної економічної взаємодії. Окрема увага приділена сучасному контексту України – впливу війни на досягнення ЦСР, а також ролі сталого розвитку у післявоєнному відновленні та інтеграції до європейського економічного простору.

Сталий розвиток (англ. *sustainable development*) – це концепція, що інтегрує економічні, соціальні та екологічні цілі розвитку суспільства. Класичне визначення було запропоноване ще у 1987 році в доповіді ООН «Наше спільне майбутнє» (Комісія Брундтланд): «сталий розвиток – це розвиток, що задовольняє потреби сучасності, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [1]. Ця дефініція акцентує баланс між поточним задоволенням людських потреб та збереженням ресурсів і можливостей для майбутнього. На відміну від вузького розуміння економічного зростання, що вимірюється лише приростом ВВП, сталий розвиток передбачає якісні зміни – економічне зростання з урахуванням соціальної справедливості та екологічних меж. Таким чином, у рамках сталого розвитку встановлено три взаємопов'язані параметри (так звані «три стовпи»): економічний розвиток, соціальний розвиток і охорона довкілля. Кожен із цих компонентів є необхідним, але недостатнім окремо – лише їхня збалансованість забезпечує довгострокову стійкість розвитку.

Варто розмежувати суміжні поняття, що іноді плутаються зі сталим розвитком. «Зелена економіка» зосереджується переважно на екологізації економічної діяльності та зниженні вуглецевого сліду, тоді як сталий розвиток має ширший спектр цілей, включаючи подолання бідності, освіту, рівність тощо. Корпоративна сталість (ESG) та корпоративна соціальна відповідальність (CSR) стосуються мікрорівня – стратегій окремих компаній щодо екологічної та соціальної відповідальності бізнесу – і є складовими загальної концепції сталого розвитку в приватному секторі. Натомість сталий людський розвиток (в термінології ПРООН) робить акцент на розширенні можливостей і якості життя людей, будучи близьким за змістом до ЦСР. Таким чином, поняття сталого розвитку охоплює мультидисциплінарний простір, поєднуючи в собі економічні категорії добробуту, соціальні критерії справедливості та екологічні межі використання ресурсів.

З точки зору інституціоналізму, сталий розвиток можна розглядати як систему норм і правил, що впроваджуються через інститути – як на національному рівні (урядові політики, законодавство, державні інституції), так і на міжнародному (угоди, організації, режими співпраці). Справді, Цілі сталого розвитку ООН (2015–2030) виступають глобальною нормативною рамкою, яку підтримали всі держави-члени ООН, закріпивши спільні правила гри у сфері розвитку [1]. Відповідно, сталий розвиток сьогодні – не

просто ідея чи теорія, а певний інституційний стандарт, на який орієнтуються уряди, міжнародні організації та бізнес. Це підтверджують і дослідники міжнародних відносин: за останні десятиліття відбулося поступове включення ідей сталого розвитку до теорії і практики міжнародних відносин, сформувавши своєрідну «парадигму сталого розвитку» як новий мейнстрім світової політики [2]. Інституціональний вимір цієї парадигми означає, що стійкість розвитку забезпечується через належне управління, ефективні інституції та дотримання прийнятих норм на глобальному рівні.

Глобальні економічні взаємодії останніх років все більше визначаються імперативами сталого розвитку. Міжнародна торгівля, фінансові потоки, інвестиції та допомога розвитку – усі ці сфери зазнають трансформації під впливом нових пріоритетів: зменшення викидів парникових газів, боротьби з нерівністю, забезпечення стійкості до криз тощо. Суттєву роль у цьому відіграють міжнародні угоди та організації, які адаптують свої правила до ЦСР. Приміром, у 2022 році члени Світової організації торгівлі уклали Угоду про заборону субсидій на незаконний, нерегульований вилов риби, що стала першим в історії СОТ договором з охорони довкілля в основі – вона безпосередньо спрямована на досягнення ЦСР 14.6 (збереження морських екосистем) [3] [4]. Подібним чином, у двосторонніх та регіональних торговельних угодах дедалі частіше з'являються розділи про торгівлю і сталий розвиток, де сторони беруть зобов'язання дотримуватися трудових прав і екологічних стандартів (як у сучасних угодах ЄС з партнерами) [5] [6]. Таким чином, правила міжнародної торгівлі поступово еволюціонують від суто ринкових до ринково-соціально-екологічних, відбиваючи глобальний консенсус щодо важливості стійкості.

Окремо варто відзначити нові механізми, що інтегрують екологічні критерії у світову економіку. Одним з новаторських кроків ЄС стало запровадження Механізму прикордонного вуглецевого коригування (СВАМ), який до 2026 року запрацює на повну силу [7]. СВАМ передбачає стягування плати за імпорту товарів (сталі, цементу, добрив тощо) залежно від обсягів викидів CO₂ при їх виробництві, що фактично зрівнює «вуглецеві витрати» імпортової та європейської продукції. Цей інструмент покликаний запобігти «вуглецевому витоку» (коли виробництво переноситься до країн із менш суворою екологічною політикою) і стимулювати торговельних партнерів переходити на чисті технології [7]. Запровадження подібних механізмів свідчить про формування нових правил гри на перетині торгівлі та екології, де кліматична політика стає невід'ємною частиною торговельної політики. Відтак, стійкість набуває характеру домінанти: економічна вигода все більше співвідноситься з екологічною відповідальністю.

Не менше зміни помітні й у міжнародних фінансово-інвестиційних потоках. Інституції Bretton Woods (МВФ, Світовий банк) та регіональні банки розвитку переорієнтували свої стратегічні пріоритети у бік «зеленого» та інклюзивного зростання. Світовий банк після пандемії COVID-19 проголосив підхід «Green, Resilient, and Inclusive Development (GRID)» – «зеленого, стійкого та інклюзивного розвитку» – як основу відбудови економік [8]. Цей підхід наголошує, що відновлення після криз має поєднувати економічну динаміку з кліматичною нейтральністю та соціальною інклюзією. Міжнародний валютний фонд у 2022 році заснував новий інструмент – Фонд стійкості та сталості (Resilience and Sustainability Trust, RST), – призначений для довгострокового пільгового фінансування країн з низьким і середнім доходом задля підвищення їхньої спроможності протистояти довгостроковим викликам, зокрема змінам клімату та пандеміям [9]. Через RST та інші програми МВФ дедалі активніше інтегрує цілі сталого розвитку до своїх вимог і рекомендацій, фактично розширюючи мандат макрофінансової стабільності до понять екологічної та соціальної стійкості [9].

Подібні зрушення відбуваються і на рівні приватних фінансів: глобальні інвестиційні фонди й банки впроваджують ESG-критерії, спрямовуючи капітал у

проекти, що відповідають принципам сталості. Формуються міжнародні стандарти нефінансової звітності (наприклад, стандарти Ради зі стійкої звітності ISSB, створеної 2021 року під егідою IFRS) – все це створює нові інституційні правила для транснаціональних корпорацій, аби їхня діяльність узгоджувалася з цілями сталого розвитку. У результаті формується нова якість міжнародної економічної взаємодії: конкуренція доповнюється співпрацею задля глобальних публічних благ, а «розвиток» переосмислюється як «сталий розвиток» у всіх вимірах (економічному, соціальному, екологічному) [2].

Згідно з дослідженнями, світова торгівельно-економічна система дійсно переживає зміну парадигми: нинішня кризова доба (пандемія, торговельні війни, геополітичні конфлікти) висвітлила потребу в новій моделі правил, узгоджених із ЦСР [10]. Експерти відзначають, що міжнародне торгове право має бути перебудоване задля підвищення стійкості та справедливості, включно з реформуванням механізмів врегулювання суперечок, посиленням стійкості ланцюгів постачання, інтеграцією питань охорони довкілля, трудових прав і гендерної рівності в торговельні угоди [10]. Іншими словами, сталий розвиток виступає домінантою, через призму якої переосмислюються ключові правила міжнародної економіки – від кліматично орієнтованих митних тарифів до умов інвестицій та надання фінансової допомоги.

Водночас формування цих нових правил відбувається не без перешкод. Політика сталого розвитку вимагає глобальної координації та довіри між країнами. Тут вирішальну роль відіграють інститути міжнародного співробітництва – передусім ООН, G20, СОТ, МВФ, Світовий банк, ОЕСР та ін. Вони створюють форум та нормативну базу для узгодження підходів (наприклад, Паризька угода з клімату 2015 р., рекомендації ОЕСР щодо політики узгодженості в інтересах розвитку 2019 р. тощо). У документах ОЕСР підкреслюється, що перед одночасним нашаруванням численних криз (пандемія, конфлікти, економічні потрясіння) урядам важливо не відступати від довгострокових глобальних зобов'язань, насамперед ЦСР [11]. Необхідна політична узгодженість: короткострокові антикризові дії мають доповнювати (а не підривати) досягнення стратегічних цілей сталого розвитку [11]. Це потребує зміцнення інституційної спроможності урядів проводити зважену політику і на національному, і на міжнародному рівнях, використовуючи принципи «належного урядування» та науково обґрунтованого планування розвитку.

Російська агресія проти України, що триває з 2022 року, стала величезним викликом як для самої України, так і для глобальних зусиль із досягнення сталого розвитку. Ця війна спричинила колосальні гуманітарні та соціально-економічні збитки, відкинувши Україну на багато років назад за ключовими показниками розвитку. За даними Світового банку, рівень бідності в Україні зріс з 5,5% (напередодні вторгнення у 2021 р.) до близько 24% у 2022 році – війна знищила 15-річний прогрес, додавши понад 7 млн українців до числа бідних [12]. ВВП країни у 2022 році впав більш ніж на 30%, половина працездатного населення втратила роботу на початку війни [12]. Інфраструктурні руйнування набули безпрецедентних масштабів: знищено або пошкоджено тисячі кілометрів доріг, сотні мостів, промислові підприємства, енергомережі, житло. Сума прямих збитків інфраструктурі та житловому фонду оцінюється урядом і Світовим банком у ~\$400–500 млрд, а для повоєнної відбудови знадобляться ще більші інвестиції [12].

Втрати несуть не лише люди і економіка, а й довкілля: війна в Україні спричинила масштабну деградацію екосистем. Забруднення ґрунтів і вод важкими металами та вибуховими речовинами, замінування понад 25 тис. км² територій (Україна стала найзамінованішою країною світу) [12], знищення лісів пожежами та бойовими діями – усе це має довгострокові негативні наслідки для екологічної стійкості. Російські удари по нафтобазах, хімзаводах, підлив Каховської ГЕС спричинили екологічні катастрофи

регіонального масштабу. Таким чином, війна множить ризики для всіх трьох компонентів сталого розвитку: підриває економічне зростання, загострює соціальні проблеми (бідність, нерівність, здоров'я, освіту) та спричиняє екологічну шкоду.

Вплив війни відчувається далеко за межами України, зачіпаючи глобальні аспекти сталого розвитку. Вторгнення спричинило різке зростання цін на енергоносії та продовольство у світі, посиливши інфляцію і поставивши під загрозу продовольчу безпеку в багатьох бідних країнах [13] [13]. Україна й Росія до війни забезпечували разом близько 30% світового експорту пшениці та ячменю, значну частку поставок кукурудзи й олії [13]. Блокада українських портів та санкції проти РФ призвели до дефіциту зерна й добрив на світових ринках, що особливо боляче вдарило по країнах Африки та Близького Сходу, підвищивши ризик голоду. ООН прогнозує, що через війну додаткові десятки мільйонів людей у світі можуть опинитися в стані недоїдання і крайньої бідності [12]. Отже, війна в Україні стала серйозним регресом на шляху до глобальних Цілей сталого розвитку, погіршивши і без того ускладнений пандемією прогрес.

У таких умовах інституційний вимір сталого розвитку виходить на перший план. Війна продемонструвала вразливість існуючих міжнародних інституцій і правил – зросли тенденції до фрагментації, протекціонізму, «блокового» протистояння, що підриває дух глобального партнерства (ЦСР 17). Водночас криза засвідчила і критичну потребу в мультилатералізмі: лише колективні дії міжнародної спільноти здатні пом'якшити глобальні наслідки війни. Як зазначає Р. Флорізон, наслідки війни торкаються майже всіх аспектів сталого розвитку і «підсилюють усвідомлення того, що багатосторонність – основа міжнародної співпраці – має стати частиною вирішення» цієї кризи [13]. Приміром, задля недопущення продовольчої катастрофи потрібна координація дій на рівні СOT – країни мають утриматися від панічних експортних заборон і спільно реформувати правила торгівлі сільгосппродукцією, зміцнюючи стійкість глобальних продовольчих систем [13] [13]. Аналогічно, в енергетиці війна оголила небезпечну залежність Європи від викопного палива та автократій, що, парадоксально, може прискорити зелений перехід: країни ЄС тепер інвестують у відновлювані джерела й енергоефективність як питання не лише екології, а й національної безпеки [12] [13]. Отже, стратегія сталого розвитку в контексті війни набуває нового сенсу – як шлях до зміцнення стійкості (resilience) перед шоками та зменшення глобальних вразливостей.

Для України інтеграція принципів сталого розвитку стає невід'ємною частиною післявоєнної відбудови та євроінтеграції. Попри колосальні втрати, український уряд декларує прихильність до «зеленого відновлення» країни. Зокрема, План відновлення України включає пріоритети декарбонізації енергетики, впровадження чистих технологій в промисловості, «розумної» відбудови міст з урахуванням кліматичних ризиків, реформування системи управління відходами тощо. Ці напрямки тісно узгоджуються з Європейським зеленим курсом (European Green Deal) – стратегічною програмою ЄС досягти кліматичної нейтральності до 2050 р. Україна, набувши статусу країни-кандидата на вступ до ЄС, фактично зобов'язана імплементувати значну частину європейського законодавства, включно з екологічними та соціальними стандартами (глави 27 та 19 *acquis* ЄС). Інтеграція до єдиного ринку ЄС означає, що українським виробникам доведеться відповідати суворим нормам щодо викидів, енергоефективності, якості продукції, трудових стандартів. У довгостроковій перспективі це стимулюватиме модернізацію економіки на більш стійкій основі – наприклад, розвиток відновлюваної енергетики замість вугільної, впровадження кругової економіки замість лінійної моделі споживання.

Європейський Союз уже зараз спрямовує значні ресурси на підтримку «зеленого відновлення» в Україні. У березні 2025 р. запущено програму EU4Green Recovery East, що покликана допомогти подолати екологічні збитки від війни та сприяти відбудові за

європейськими стандартами сталості [14]. Програма, з бюджетом €21 млн для країн Східного партнерства, підтримуватиме в Україні розвиток кругової економіки, ефективне управління водними ресурсами, екологічний моніторинг та приведення екополітики у відповідність до норм ЄС [14] [14]. Представник Делегації ЄС в Україні Ж. Корне підкреслив, що «зелена відбудова та реконструкція України у відповідності до стандартів ЄС прокладе шлях до стійкішої та конкурентнішої економіки на благо українців, а також наблизить Україну до членства в ЄС» [14]. Це чіткий сигнал: євроінтеграція України нерозривно пов'язана з впровадженням принципів сталого розвитку. Інституційно це означає проведення глибоких реформ – від енергетики (реалізація європейських директив щодо відновлюваної енергетики, енергоефективності, скорочення викидів) до сільського господарства (впровадження практик сталого землекористування, безпечного використання хімікатів) та управління відходами (перехід до стандартів circular economy).

Український кейс висвітлює і ширше питання: як поєднати потреби післявоєнного відновлення з довгостроковими цілями сталого розвитку. Деякі країни, що стикалися з руйнівними конфліктами, йшли шляхом прискореної відбудови «що швидше і дешевше», ігноруючи екологічні та соціальні аспекти – але згодом платили за це високу ціну (деградоване довкілля, закріплення старих неефективних структур економіки, корупційні ризики). Україна, за підтримки ЄС та міжнародних партнерів, має шанс застосувати інший підхід – принцип «Build Back Better» («відбудувати краще, ніж було»), закладаючи основи для інноваційної, низьковуглецевої, цифрової економіки, інтегрованої в європейський простір. Це потребує зміцнення інституцій: прозорого управління фінансами відбудови, залучення громадянського суспільства до контролю, підзвітності влади, подолання корупції – усе це є компонентами ЦСР 16 («мир, правосуддя та сильні інституції»). Інституціональний підхід підказує, що без належного врядування мільярдні кошти відбудови можуть бути використані неефективно; натомість сильні інститути здатні спрямувати ці ресурси на стале та справедливе відновлення.

Отже, війна, хоч і завдала нищівного удару по розвитку, водночас актуалізувала для України і світу завдання підвищення стійкості та згуртованості у досягненні Цілей сталого розвитку. В післявоєнний період перед Україною стоїть історична можливість здійснити «зелену трансформацію» своєї економіки, спираючись на інституційну підтримку ЄС та інших партнерів. Курс на євроінтеграцію об'єктивно спрямовує країну до прийняття нових правил економічної взаємодії – правил, диктованих імперативами сталого розвитку, що стали нормою для об'єднаної Європи.

Висновки

Сталий розвиток утвердився як домінуючий принцип, що формує сучасну архітектуру міжнародної економічної взаємодії. На концептуальному рівні він запропонував всеосяжну рамку, яка поєднує економічне зростання із соціальною справедливістю та екологічною рівновагою. У практичній площині принципи сталого розвитку були інституціоналізовані – через глобальні цілі, міжнародні угоди, норми і стандарти – й почали визначати нові «правила гри» у світовій економіці. Це проявляється у трансформації торговельних і фінансових режимів: міжнародні правила дедалі частіше враховують екологічні обмеження, кліматичні цілі, права людини та інклюзивність. Інституціональний підхід висвітлює, що сталий розвиток є не абстрактним ідеалом, а набором правил та інституційних практик, підтриманих широким консенсусом світової спільноти.

Разом з тим, утвердження цієї парадигми відбувається в умовах сучасних потрясінь – пандемії, геополітичних конфліктів, ризику деглобалізації. Війна в Україні особливо

продемонструвала крихкість досягнутого прогресу та важливість міжнародної солідарності. Вона завдала тяжкого удару по виконанню ЦСР, проте водночас підкреслила *необхідність прискорити трансформації* у напрямі стійкості: диверсифікувати енергетику, зміцнити продовольчу безпеку, посилити роль інституцій у підтриманні миру і розвитку. Сталий розвиток має стати центральною домінантою у формуванні нового світового економічного порядку – порядку, де інтереси національного розвитку узгоджені з глобальними цілями людства. Для цього необхідне подальше зміцнення міжнародних інституцій та режимів співпраці, відновлення довіри між державами і залучення всіх стейкхолерів – від бізнесу до громадян – у спільну справу сталого розвитку.

Україна, переживаючи драматичні перетворення, стоїть перед вибором моделі розвитку на десятиліття вперед. Євроінтеграційний курс та післявоєнна відбудова дають шанс *«перезавантажити»* економіку на основі принципів сталості. Пріоритетами мають стати: екологічна модернізація промисловості, інвестиції в людський капітал і інклюзивність, належне врядування та верховенство права. Виконання «домашнього завдання» з адаптації до стандартів ЄС фактично означатиме впровадження нових правил економічної взаємодії, де конкурентоспроможність і добробут досягаються не за рахунок виснаження ресурсів чи соціального регресу, а через інновації, ефективність і партнерство. Відтак, сталий розвиток стає для України не лише моральним імперативом, а й стратегічною домінантою її інтеграції у світову економіку. Дотримання цієї домінанти – запорука того, що економічне зростання буде довготривалим, інституції – міцними, а суспільство – згуртованим і здатним протистояти викликам майбутнього.

Список використаних джерел:

International Institute for Sustainable Development. Sustainable development. 2025. URL: <https://www.iisd.org/mission-and-goals/sustainable-development>

Morán-Blanco S. Sustainable development in international relations theory: its presence or absence. A proposal for a new paradigm. *Revista Iberoamericana de Estudios de Desarrollo*. 2022. Vol. 11, No. 2. P. 78–100. DOI: https://doi.org/10.26754/ojs_ried/ijds.682. URL: <https://doaj.org/article/20c4869bf4ff45bfb2d024dff52d4e32>

Reid E. The evolving environment-trade nexus in the EU and WTO: building blocks of a just transition? *Journal of Environmental Policy & Planning*. 2025. P. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.1080/1523908X.2025.2543947>.

Geneva Environment Network. International trade and the environment in Geneva. 2025. URL: <https://www.genevaenvironmentnetwork.org/resources/updates/international-trade-and-environment-geneva/>

Blot E., Kettunen M. Environmental credentials of EU trade policy – a comparative analysis of EU free trade agreements. Brussels; London: Institute for European Environmental Policy, 2021. URL: <https://ieep.eu/wp-content/uploads/2022/12/Environmental-credentials-of-EU-trade-policy-IEEP-2021.pdf>

Jütten M. Trade and sustainable development in EU free trade agreements. *EPRS Briefing*. 2023. PE 754.613. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2023\)754613](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2023)754613)

Bonnet A., Baršauskaitė I. The State of BCAs 2025. Winnipeg: International Institute for Sustainable Development, 2025. URL: <https://www.iisd.org/publications/report/state-of-bcas-2025>

World Bank Group. Climate Change Action Plan 2021–2025: supporting green, resilient, and inclusive development. Washington, D.C.: World Bank Group, 2021. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/ee8a5cd7-ed72-542d-918b-d72e07f96c79>

International Monetary Fund. IMF Resilience and Sustainability Trust. 2025. URL: <https://www.imf.org/en/topics/resilience-and-sustainability-trust>

Kuhlmann K., Carpentier C. L., Francis T., Le Graet M. Trade policy for resilient, inclusive, and sustainable development in a new international economic order. SSRN. 2021. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4126680>.

OECD. Driving Policy Coherence for Sustainable Development: accelerating progress on the SDGs. Paris: OECD Publishing, 2023. DOI: <https://doi.org/10.1787/a6cb4aa1-en>.

Cherevko A. Ukraine and the SDGs: how the war has influenced global development. United Nations University (UNU-MERIT). 2024. URL: <https://unu.edu/merit/news/ukraine-and-sdgs-how-war-has-influenced-global-development>

Florizone R. What the invasion of Ukraine means for sustainable development. International Institute for Sustainable Development, 2022. URL: <https://www.iisd.org/articles/insight/invasion-ukraine-sustainable-development>

Delegation of the European Union to Ukraine. The EU boosts its support towards a greener, resilient and competitive economy for Ukrainian citizens. 2025. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu-boosts-its-support-towards-greener-resilient-and-competitive-economy-ukrainian-citizens_en

Radin D. Transforming institutions to achieve the Sustainable Development Goals after the pandemic, World Public Sector Report 2023. *Public Sector Economics*. 2024. Vol. 48, No. 2. P. 241–246. DOI: <https://doi.org/10.3326/pse.48.2.6>.